

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Quatuor his genera Varro fert sortibus esse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Præter Arotholus peperit illi Spiritui, ac non potius fecerunt illius demonii correptione atque exclusione mandant. Omnes igitur artes huiusmodi, vel nugariorum vel noxie superstitiois, ex quadam pestifera locustæ hominum & demonum, quasi pacta infidelis & soluta amicitia constituta, penitus sunt repudianda & fugienda Christiano.

C. VII. ¶ Non est vita, sed mors, inquisitio, vel curatio, quæ à divinis, vel magicis expetitur.

Idem in 2. lib. de Civitate Dei.

¶ **¶** sine Salvatore salutem vult habere, & sine vera sapientia xilimam prudentem se fieri posse, non solum, sed æger, non prudens, sed stultus in ægritudine assidua laborabit, & in cæcitate noxia stultus ac demens permanebit. Ac proinde omnis inquisitio, & omnis curatio, quæ à divinis & magicis, vel ab ipsis demonibus in idolorum cultura expetitur, mors potius dicitur, quam vita: & qui ea sectantur, si se non committant ad æternam perditionem tendunt, Psalmista dicitur: [Omnes dii gentium sunt demonia] qui per decipiunt homines, alios decipere quotidie gestiunt, ut periculis suis faciant eos esse participes. Itaque hæc verum magicarum artium ex d. traditione Angelorum multum in toto orbe terditionem plurimis faculis invadit, per quas dam scientiam futurorum, & infernorum, & per revelationes eorum inventa sunt auspicia, & augurationes, & ipsa, quæ dicuntur oracula & necromantia.

C. VIII. ¶ Christiana & vera pietas planetarios expulsi & damnat.

Idem confessionem lib. 4. c. 3.

¶ **¶** planetarios, quos mathematicos vocant, plane contemnere non desistebam, quod quasi nullum esset sacrificium, & nullæ preces ad aliquem Spiritum ob divinationem dirigebatur. Quod tamen Christiana & vera pietas consequenter repellit & damnat.

C. IX. ¶ Cultura est idololatris, auguria servare, & stellarum requirere corpus.

Item Hieronymus g.

¶ **¶** in corde, quoniam qui h. fornicatur, in corpore peccat, non illud corpus solum, quod templum Dei habitum est, sed & istud quod dicitur, quia omnis ecclesia corpus Christi est. Et in omnem ecclesiam videtur delinquere, qui corpus suum maculaverit, qui per anum membrum macula in omne corpus diffundit. ¶ Est & illud opprobrium Ægypti, quod hæc legentis, etiam post Iordanis transitum, & post baptismum, secundam circumcisionem, vetustæ constitutionis insultione suggeritur, observare auguria, requirere stellarum cursus, & eventus ex iis futurorum rimari, servare somnia, cæterisque huiusmodi superstitionibus implicari. Idololatris namque mater est Ægyptus, ex qua certum est huiusmodi opprobria pullulare, quæ, si transitu jani Iordane susceperis, & his te rursus laqueis illigaveris, tecum sine dubio opprobria Ægypti trahis.

¶ **¶** pars. Hæc autem sortilegia k non usque adeo sunt detestanda, si, si aliqual de arca, vel torculari demonibus fuerit immolatio, non, quod rituum est illud credatur esse immundum: aut si ipsorum, quod oblatum fuerit, à nobis ignorantibus sumi contigerit, ita cæcitas non delinquat.

a Habemus in lib. Rabani de Magorum prestigii. b Burc. l. 10. cap. 4. c. 1. d. 66. c. Psalm. 75. d. Isidorus. l. 2. etymol. cap. 9. e. al. interpretatur. f. Ivo p. 11. c. 20. Pann. l. 3. c. 79. g. Origene. l. 1. c. 15. h. 1. Cor. 6. Eph. 1. i. al. baptisimi confirmationem. k. al. sacrificia.

C. X. ¶ Non idem reliqua sunt immunda, quia ab arca vel torculari aliquid ad demonum sacrificia tollere.

Unde Augustinus ad Publilianam, epist. 15. 4.

¶ **¶** de arca a vel torculari tollatur aliquid ad sacrificia demoniorum sciente Christiano, idem peccat, quia b fieri permittit, ubi prohibendi potestas est. Quod si factum non comperit, aut prohibendi potestatem non habuit, utitur mundis reliquiis fructibus, unde illa sublata sunt.

C. XI. ¶ Immunis est à reatu, qui emit, quod nescit idoli immolatum.

Item Ambrosius in primam epistolam ad Corinthios, ad c. 10.

¶ **¶** licet aliquid c pollutum sit per accidentiam, id est, oblationem idoli, cum hoc tamen nescit, qui emit, nullum patitur scrupulum, & apud Deum immunis est.

QVÆSTIO III. & IV.

A Quibus autem genus divinationis a cordium sompserit, vel quot sint genera eius, Augustinus d. exposuit in libro de natura e demonum, ita dicens.

C. I. ¶ De multiplici genere divinationis.

¶ **¶** Genus divinationis a perlis i fertur allatum. Varro autem dicit divinationis quatuor esse genera, terram, aquam, aërem, & ignem: hinc geomantiam, hydromantiam, aëromantiam, pyromantiam dicta autumat. Divini dicti sunt, quasi Deo pleni. Divinitate enim plenos se esse simulant, & astuta quadam fraudulencia hominibus futura coniectant. Duo autem sunt genera divinationis, ars & furor. Incantatores verò vocati sunt, qui artem verbis peragunt. Arioli vocati sunt, propterea quod circa aras idolorum nefarias preces emittunt & funesta sacrificia offerunt, hisque celebratibus demonum accipiunt responsa. Haruspices nuncupari, quasi horarum inspectores. Dies enim & horas in agendis negotiis, operibusque custodiunt, & quid per singula tempora observare debeat homo, intendunt. Hi etiam exta pecudum inspiciunt, & ex eis futura prædicunt. Augures sunt, qui volatus avium, & voces intendunt, aliisque signa rerum, vel observationes improvisas hominibus occurrentes ferunt. Iidem sunt & auspices. Nam auspicia sunt, quæ iter facientes observant. Dicta autem sunt auspicia, quasi avium spicia g, & auguria, quasi avium garris, id est, avium voces & linguæ. Item augurium, quasi avigerium, quod aves gerunt. Duo sunt autem genera auspiciorum, unum ad oculos, alterum ad aures pertinens: ad oculos scilicet volatus, ad aures vox avium. Pythones à Pythio Apolline dicti, quod is auctor fuerit divinandi. Astrologi dicti eo, quod in astris augurantur. Genethiaci appellati sunt propter natalitiorum considerationes dierum. Genetes enim hominum per duodecim cæli signa describunt, syderumque cursu, nascentium mores, actus, & eventus prædicere conantur: id est, quis quali signo fuerit natus, aut quem effectum habeat vitæ, qui nascitur. Hi sunt, qui vulgò Mathematici vocantur, cujus superstitionis genus constellationes Latini vocant, id est, notationes syderum, quomodo se habeant, cum quibus nascitur. ¶ Primum autem idem stellarum interpretes Magi nuncupabantur: sicut de his legitur in b Evangelio, qui natum Christum annuntiaverunt. Postea hoc nomine soli Mathematici dicti sunt. Cujus artis scientia usque ad Evangelium fuit concessa, ut Christo edito nemo exinde nativitatem alicujus de celo interpretaretur.

a Ivo p. 11. c. 99. b al. si. c. Ivo p. 11. c. 96. d. Rabanus de Magorum prestigii. Isidor. l. 2. etymol. c. 9. e. al. dromatose, f. Burc. l. 10. c. 43. Ivo p. 11. c. 68. g. al. aspicia. h. Mut. ff. 4.

Horoscopi dicti, quod horas natiuitatis hominum speculentur dissimili & diverso fato. Sortilegi a sunt, qui sub nomine. &c. ut sup. ¶ Salitores b vocati sunt, quia dum eis membrorum quacunq; partes salierint, aliquid sibi exinde prosperum seu triste significari predicant.

1 ¶ Petrus] B. Augustinus in libro 6. de ciuitate Dei, cap. 31. de hydromantia loquens sic scribit: Quod genus diuinationis idem Varro a Petris dicit illatum. Reliqua uero capitia sunt in libello Rabani de Magorum prestigiis, quem ipse ex uariis Augustini & Isidori locis collegit, & Gratianus saepe citat sub Augustini nomine.

2 pars. Quæritur autem de natura demonum, cuius natura sint, an futura præscire ualeant, uel quos modis futura præsciant.

C. II. ¶ Quot modis demones futura præsciant.

De his ita scribit Augustinus in eod. lib. de diuinatione demonum, cap. 2.

Sciendum e est hanc esse naturam demonum, ut aërii corporis sensu terrenorum corporum sensum facile præcedant, celeritate etiam propter eisdem aërii corporis superiore mobilitate non solum cursu quoumlibet hominum, uel ferarum, uerum etiam uolatus auium incomparabiliter uincant. Quibus duabus rebus, quantum ad aërium corpus attinet, præditi, hoc est, acrimonia d sensus, & celeritate motus, multo antè cognita prænuntiant, uel nuntiant, quæ homines pro sensu terreni tradite mirentur. Accessit etiam demonibus per tam longum tempus, quo eorum uita protenditur, rerum longè major experientia, quam potest hominibus propter breuitatem uita provenire. Per has efficacias, quas aërii corporis natura sortita est, non solum multa futura prædicant demones, uerum etiam multa mira faciunt: quæ quoniam homines dicere ac facere non possunt, eos dignos quidam, quibus seruiant, & quibus diuinos honores deferant, arbitrantur, instigante maxime uitio curiositatis, propter amorem felicitatis falsa atque terrena, & excellentia temporalis. ¶ 7. cap. 5. ¶ Nunc igitur, quoniam de diuinatione demonum quaestio est, primum sciendum est, illos ea plerunq; prænuntiare, quæ ipsi facturi sunt. Accipiunt enim potestatem, & morbos immittere, & ipsum aërem uitioso morbidum reddere, & peruersis, & amatoribus terrenorum commodorum malefacta suadere, de quorum moribus certi sunt, quod sint eis talia suadentibus consenturi. Suadent autem miris & inuisibilibus modis, per illam subtilitatem suorum corporum, corpora hominum non sentientium penetrando, seseque cogitationibus eorum per quadam imaginaria uisa miscendo, siue vigilantium, siue dormientium. ¶ Aliquando autem non quæ ipsi faciunt, sed quæ naturalibus signis futura prænoscent (quæ signa in hominum sensu uenire non possunt) antè prædicant. Neque enim quia præuidet medicus, quod non præuidet eius artis ignarus, ideo iam diuinus habendus est. Quid autem mirum, si quemadmodum ille corporis humani perturbata, uel modificata temperie seu bonas, seu malas futuras præuidet ualitudines; sic demon in aëris affectione sibi nota & nobis ignota f futura præuidet tempestates? Aliquando & hominum dispositiones non solum uoce prolatas, uerum etiam cogitatione conceptas, cum signa quadam ex animo exprimuntur in corpore, tota facilitate perdiscunt, atque hinc etiam multa futura prænuntiant, aliis uidelicet mira, qui ista disposita non noverunt. ¶ infra cap. 6. ¶ Fallunt & studio fallendi, & inuida uoluntate, qua

a Ead. g. 1. c. uenit. b al. salifatores. c Rabanus de Magorum prestigiis. Burch. lib. c. 25. & 46. Ivo p. 11. c. 70. & 71. Pann. l. 1. c. 66. d al. acuminis. e al. notus. f al. gnomis.

hominum errore latentur. Sed ne apud cultores suu pondus auctoritatis amittant, id agunt, ut interpretibus suis, signorumque suorum coniecturibus culpabuntur, quando uel decepti fuerint uel mentiti. ¶ Nunquam uero ipsi maligni spiritus, & illusores hominum, atque salutis eorum inuafores a, solent præcere defectum culturæ suæ, & idolorum ruinam: quæ tenus præcii uideantur, quid in singulari regnis aut locis uenturum sit, & quid aduersi suæ factioni contingere possit: quod etiam illi, qui gentium historiam agunt, non ignorant. Quid ergo mirum si iam imminente templorum & simulachrorum euerfione, quæ Prophetæ Dei summi tantò antè prædixerant, Scrupulæ demon alicui cultorum suorum hoc de proximo prædidit, ut suam quasi diuinitatem recedens, uel fugam commendarer?

3 pars. Quod autem hominum dispensationes, cogitationes conceptas, per exteriore signa diabolus deprehendat, non firmius uidetur approbatum.

C. III. ¶ Quod ex corporeis moribus internis animi cogitationes diabolus deprehendat, occultissimæ est.

Unde idem Augustinus aërii lib. 2. retrahitur, c. 30.

Q uodam b loco dixi, demones aliquando & hominum dispositiones non solum uoce prolatas, uerum etiam cogitatione conceptas, cum signa quadam ex animo exprimuntur in corpore, tota facilitate perdiscunt. Rem dixi occultissimam, audaciori asseruatione quam debui. Nam peruenire ista ad notitiam demonum, præ nonnulla etiam experientia comperitur est. Sed uerum quadam signa denur ex corpore cogitantium, illis sensibilia, nos autem latentia; an alia ui, & ea spiritali, illa cognoscant, aut difficilimè potest ab hominibus, aut omnino non potest inueniri.

QVÆSTIO V.

Q uod autem sortilegi & diuini, scilicet uoluerunt, excommunicandi sunt, ratione & auctoritate probatur. Eorum quoddam genus cultura idolorum, ex amorem consultationibus futura prædicant. Sicut enim auarus, qui cultum Deo delituit, non modo impendit, idolorum cultor ab e. Apolloni nominatur; sic illi d, qui futura; quæ ex Deo oraculo monentur quam reuelata inueniuntur, uel demonum consultatione, uel quibuslibet prestigiis inuenire laborant, diuinitati iura tractare attemptant. Futura enim præscire, solius Dei est, qui in suis conspectatione etiam Angelos illo præscire facit. Unde Esaias e ait: [Futura & nouissima annuntiate mihi; & dicam, quid Dñs estis.] Quætores uero idolorum a fidelium conuersione separandi sunt. Vnde in epist. ad Corinth. Apostolus f ait: [Si quis pater inuincat fornicator, aut auarus, aut idoli seruiens, cum episcopo necesse habet sumere.] Hinc etiam in decreto Gregorii junioris in Concilio Romano præsidenti, c. 12. legitur.

C. I. ¶ Anathema sit, qui arulos uel incantatores obseruat.

Si quis arulos g, aruspices, uel incantatores obseruerit, aut phylacteris usus fuerit, anathema sit.

C. II. ¶ Quæque uenia pantheæ, qui diuinationes expetit.

Item ex concilio Ancyrano, c. 23. al. 24.

Qui h diuinationes expetunt, & morem gentium i sublequantur, uel in domos suas diuisimodi homines introducunt, exquirunt 2 aliquid aru

a al. Inuifores. b Sup. cap. proximo. c Ephes. d Gal. e Esa. 45. sed paulo angustius. f 1. Cor. 1. g Poly. l. 1. c. 11. Burch. l. 10. c. 24. Ivo p. 11. c. 1. Pann. l. 1. c. 61. h Rabanus in p. c. 23. Et in concil. Parisien. lib. 2. c. 1. Poly. ibid. Burch. lib. 10. c. 1. Ivo part. 11. c. 1. Pann. l. 1. c. 62.

